

Régi bűnnek hosszú az árnyéka – a volhíniai események hatása a lengyel külpolitikára

MKI Nézőpont

A MagyarKülügyi Intézet rendszeres kiadványa.

Kiadó:

© MagyarKülügyi Intézet, 2025.

Szerző(k):

Szilágyi Mátyás

Lektorálta:

Vass Ágnes

Korábbi kiadványainkat megtekintheti az [Intézet](#) weboldalán.

2025. augusztus 25.

Szilágyi Mátyás, vezető kutató, MKI

RÉGI BŰNNEK HOSSZÚ AZ ÁRNYÉKA – A VOLHÍNAI ESEMÉNYEK HATÁSA A LENGYEL KÜLPOLITIKÁRA

Bár Lengyelország támogatja Ukrajna európai uniós csatlakozását, a volhíniai események feltárása töréspontot jelenthet abban, hogy viszonyul Varsó Kijevhez. A lengyel társadalomban és politikában megnövekedett súlyúvá vált a 100–120 ezer lengyel áldozatot követelő, 1943–45-ös etnikai tisztogatás emlékezete, amelyet a lengyel kormány immár hivatalos állami emléknappá is nyilvánított. Az új államfő, Karol Nawrocki elutasítja Ukrajna EU- és NATO-integrációját, amíg nem történik kielégítő előrelépés az áldozatok feltárása és az ukrán történelmi felelősség vállalása terén. Mindez a lengyel–ukrán kapcsolatokat jelentősen megterheli, és a lengyel külpolitikában erőteljesebb, érdekvezérelt, kevésbé a Brüsszel által is támogatott irányt vetít előre.

A VOLHÍNAI KÉRDÉS A LENGYEL-UKRÁN KAPCSOLATOKBAN

Az egykori [második Lengyel Köztársaság](#) (1918-1939) keleti területeit a Molotov-Ribbentrop-paktum alapján 1939-ben a Szovjetunió [szállta meg](#). E térségek 1941. június 22-én, a Német Birodalom Szovjetunió elleni támadásával német fennhatósága alá [kerültek](#). Hasonlóan a már 1939 szeptembere óta német megszállás alatt álló lengyel területekhez, ezekben a régiókban is haladéktalanul megkezdődött a lengyel lakosság szisztematikus megtizedelése, illetve több helyen annak [tömeges kiűrtása](#). Ezzel párhuzamosan a németek tervszerűen [hozzáláltak](#) a terület kiterjedt zsidó lakosságának a deportálásához és megsemmisítéséhez is. A lengyel lakosság elűldözésében, valamint a sorozatos, idővel tömeges méretet öltő gyilkosságok végrehajtásában – csakúgy, mint a zsidóellenes pogromokban – a német megszálló haderő és biztonsági szervek [aktívan számítottak](#) az OUN (Ukrán Nacionalisták Szervezete), illetve annak később létrejött fegyveres alakulata, az UPA (Ukrán Felkelő Hadsereg) közreműködésére. Az OUN 1929 óta illegális keretek között [szerveződött](#) Kelet-Lengyelországban, így a helyismerettel és saját politikai célokkal rendelkező

ukrán nacionalista erők tevőleges szerepet [játszottak](#) a megszálló hatalom által elkövetett etnikai tisztogatásokban is. Az UPA 1943 első hónapjaiban kezdődő, módszeres lengyelelles [hadjárata](#) – amelynek célja a terület etnikai homogenizálása, azaz a lengyel lakosság eltávolítása volt – 1945 elejéig tartott, szórványos formában azonban egészen 1946-ig folytatódott. A megszárlások során Volhíniában, Kelet-Galíciában és más kelet-lengyelországi területeken mintegy 100–120 ezer, döntően polgári lakost [gyilkoltak meg](#) – számtalan esetben bestiális kegyetlenséggel. A tömeggyilkosságok elsődleges célpontjai a lengyelek voltak, ugyanakkor néhány száz fő erejéig [más nemzetiségűek is](#) áldozatul estek: ukránok, zsidók, egyéb kisebbségek, sőt, kis számban magyarok is. A lakosság tömeges, mintegy félmillió főre tehető nyugatra menekülése, valamint a háború utáni kollektív deportálások következtében a lengyel etnikum jelenléte e térségekben a korábbihoz képest [töredékére csökkent](#). A második világháborút követő békerendezés eredményeként ezek a területek a Szovjetunióhoz, azon belül az Ukrán Szovjet Szocialista Köztársasághoz kerültek. A népirtást a lengyel történetírás és a nemzeti emlékezet mára az ország történelmének egyik – ha nem a – legtragikusabb fejezeteként értelmezi. A lengyel törvényhozás 2016-ban [törvénybe iktatta](#) július 11-ét a Nemzeti Emlékezet Napjaként, a lengyelelles népirtás csúcspontjának emlékére. Ez a nap az úgynevezett „[véres vasárnapra](#)” utal: 1943. július 11-én az UPA fegyveresei, a hozzájuk csatlakozó ukrán lakosokkal együtt, a vasárnapi mise ideje alatt összehangolt támadást intéztek mintegy 150 lengyel falu ellen. Az elmúlt évtizedekben a tragikus események teljes körű történészi feltárása, az áldozatok tömegsírokból való exhumálása és lehetséges azonosítása, a méltó végtisztesség biztosítása, valamint emlékhelyek létesítése a lengyel fél számára [állandó napirendi ponttá](#) vált a lengyel–ukrán kétoldalú diplomáciai kapcsolatokban. A 2010-es években nehézkesen megindult exhumálási munkálatokat az ukrán fél 2017 tavaszán [leállította](#), válaszul egy délkelet-lengyelországi UPA-emlékmű lebontására. A sírfeltárások 2024 novemberében [indultak újra](#) – részben annak érdekében, hogy az ukrán fél gesztust tegyen a 2025 első félévében esedékes lengyel EU-elnökség kapcsán megfogalmazott elvárásai irányába. Ezek közé tartozott a „gyorsított” ukrán EU-csatlakozási folyamat lendületben tartása, valamint a lengyel háborús támogatás folytonosságának biztosítása. Ehhez hozzájárult a 2025-ös lengyelországi elnökválasztási küzdelem előválasztási szakaszának hatása is, amely felerősítette a lengyel társadalomban és közvéleményben Ukrajnával szemben megfogalmazódó [kritikus hangokat](#). Ezt jól példázza Radosław Sikorski lengyel külügyminiszter 2024 szeptemberi kijevi látogatása, amikor is szokatlanul éles hangú [szóváltásra került sor](#) közte és Volodimir Zelenszkij ukrán elnök között. A 2025 április–májusában

Pruzensnyiki faluban végzett feltárások már az első időszakban is [kézzelfogható eredményeket hoztak](#). Az 1945 februárjában itt meggyilkolt mintegy 150 lakos közül 45 személy földi maradványait sikerült megtalálni. Az exhumálások újraindításának alapját egy olyan megállapodás képezi, amelyet a felek teljességében nem hoztak nyilvánosságra. A megállapodás nem csupán az ukrán fél háborús támogatással és „gyorsított” EU-csatlakozással kapcsolatos elvárásait tükrözi, hanem kiegészül egy lengyel részről elfogadott ukrán törekvéssel is. Ez szerint a volhíniai áldozatok feltárásának vizsgálatát ki kellene terjeszteni más, a két nemzet közös történelmében jelentős kataklizmák vizsgálatára is, amelyet egy közös [lengyel-ukrán történelmi munkacsoport](#) koordinál. A közös kutatás így magában foglalná az 1918–1919-es lengyel–ukrán és az 1919–1921-es lengyel–szovjet háború eseményeit, a szovjet NKVD által végrehajtott tisztogatásokat és deportálásokat, valamint akár a 19. századi, Orosz Birodalom elleni lengyel felkelések során elesettek történetét is. E megközelítés ukrán részről egyértelműen arra irányul, hogy a volhíniai népirtás kérdését tágabb történelmi kontextusba helyezze – s ezzel a felelősség értelmezését részben relativizálja, illetve történelmi korszakokat átívelve megossza más szereplőkkel is.

AMIKOR AZ EMLÉKEZETBŐL POLITIKA LESZ: A VOLHÍNIAI ESEMÉNYEK ÉS AZ UKRAJNÁHOZ FÚZÓDÓ LENGYEL TÁMOGATÁS ÚJ POLITIKAI DINAMIKÁJA

A lengyel Szejm 2025. június 4-i döntésével új szintre [emelte](#) a már 2016-ban törvényben rögzített emléknapi jelentőségét: az idei határozat értelmében július 11-ét immár hivatalosan is állami ünneppé nyilvánították. A volhíniai tragédia 82. évfordulóján, 2025. július 11-én első alkalommal emlékeztek meg állami ünnepi keretek között Varsóban és Chełmben az [„ukrán nacionalisták által a volhíniai területeken meggyilkolt lengyelek tiszteletére rendezett nemzeti megemlékezési napról”](#). A megemlékezések középpontjában az 1943 februárja és 1945 februárja között elkövetett tömeggyilkosságok álltak, amelyek során több mint 100 egykori lengyel falu mintegy 120 ezer lakosát ölték meg. A történetek természetesen azonnal kiváltották az ukrán fél határozott [tiltakozását](#), amely a volhíniai tragédia népirtásként való értelmezését, illetve az ukrán szabads csapatok közvetlen és tevőleges felelősségét a mai napig visszautasítja. Ahogyan az lenni szokott, a parlamenti döntés sem volt véletlenszerű, és nem független a lengyel belpolitikai közegben tapasztalható érzelmi súlypontváltozásoktól. Ezt jól mutatta a 2025-ös elnökválasztás kampányidőszaka, amikor is az elnökjelöltek retorikája egyértelműen igazodott a lakossági elvárások

[elmozdulásához](#), különösen az Ukrajnával szembeni határozottabb politikai fellépés iránti társadalmi igényhez. A közvélemény az elmúlt két év során érezhetően megváltozott az Ukrajnához és az ukrán néphez fűződő szimpátiák és antipátiák megoszlása tekintetében is. A [felmérések](#) szerint erősödtek az Ukrajnával szembeni elutasító attitűdök. Míg 2023-ban a megkérdezettek 64,4%-a nyilvánított kedvező véleményt a Lengyelországban élő ukránokkal kapcsolatban, addig 2025-ben ez az arány 55,3%-ra csökkent. Az ukrán EU- és NATO-csatlakozás támogatottsága a [vizsgálatok](#) szerint három év alatt még látványosabban csökkent. Míg 2022-ben a lengyel közvélemény 85%-a támogatta Ukrajna [európai uniós](#), és 75%-a [NATO-tagságát](#), addig 2025 júniusára ez az arány mindössze 35%-ra, illetve 37%-ra [csökkent](#). A lengyel társadalom mára a háborús fáradtság állapotába került – ebben pedig egyértelmű szerepet játszik az országban hosszú ideje jelen lévő, többmillió ukrán menekült- és vendégmunkás-tömeg folyamatos, érzékelhető társadalmi [jelenléte](#) is.

A lakossági preferenciáinak fentebb vázolt elmozdulása tükröződött az elnökválasztási kampány fő narratíváinak alakulásában is. Karol Nawrocki győzelméhez döntő taktikai húzásnak bizonyult, hogy a [kampány hajrájában](#) átvette, sőt alá is írta versenytársa, Slawomir Mentzen – a szélsőjobb oldali Konföderáció jelöltje – által összeállított „ígéretlistát”. Ennek keretében önként vállalta többek között azt, hogy nem küld lengyel katonákat ukrán területre, valamint, hogy elnökként nem ír alá ratifikációs törvényt Ukrajna NATO-csatlakozásáról. Ehhez hozzáadódott Nawrocki azon vállalása, miszerint elnökként biztosítani fogja, hogy a lengyel állampolgárok saját hazájukban jobb bánásmódban részesüljenek mint a migránsok, [akiknek többsége ma ukrán](#). Végezetül a PiS elnökjelöltje világossá tette, hogy [nem támogatja](#) Ukrajna európai uniós tagságát a volhíniai tragédia kérdéseinek kielégítő rendezése nélkül. Emellett jelezte, hogy a lengyel háborús támogatás folytatását is történelmi feltételekhez kötné, mégpedig a múltbeli igazságtétel előrehaladásától tenné [függővé](#). Donald Tusk miniszterelnök – immár a legfőbb politikai ellenfélként – élesen [bírált](#) Karol Nawrockit amiatt, hogy felvállalta Slawomir Mentzen Ukrajna NATO-tagságát kizáró formuláját. Tusk szerint ezzel az új elnök veszélyes precedenst teremtett: ironikus megjegyzése [szerint](#) „legközelebb már Ukrajna kapitulációját, majd felosztását fogja ugyanilyen nyugodt arccal aláírni”. Ez a kijelentés rávilágít a lengyel történelmi–geopolitikai gondolkodás mélyebb rétegeire is – különösen arra, hogy Ukrajna feldarabolása mint geopolitikai opció, a politikai képzeletben továbbra is mint létező lehetőség van jelen. Az augusztus 6-án hivatalába lépő új államfő személye egyben garanciát jelent arra is, hogy a [Volhíniai Áldozatok](#)

[Emlékezetének Múzeuma](#) – amelynek létrehozása 2020 óta [elhúzódik](#) – végre új lendületet kaphat. A munkálatok várhatóan felgyorsulnak, és az emlékezetpolitikai intézmény belátható időn belül megnyithatja kapuit a nyilvánosság előtt.

A LENGYEL KÜLPOLITIKA HANGSÚLYELTOLÓDÁSA

Nawrocki személyében egy markánsan jobboldali szellemiségű értelmiségi és társadalmi aktivista került az államfői posztra – elemzők [szerint](#) egyenesen egy „harcos” típusú politikai szereplő. Győzelme alapjaiban befolyásolhatja a lengyel külpolitika hangsúlyainak eltolódását. Az új elnök szándékai szerint érvényt kíván szerezni annak a még 2023-ban, a PiS-kormány által elfogadott törvénynek, amely az ország európai uniós csúcstalálkozókon való külpolitikai képviselését a kormányfő helyett az államfő hatáskörébe utalja. Amennyiben a kormányoldal nem tudja alkotmányos vagy más jogi alapon megakadályozni a törvény alkalmazását, az alapvetően megváltoztathatja Lengyelország külpolitikai megjelenésének és nemzetközi megszólalásainak hangsúlyait. Az elnök aktivista személyisége, ténylegesen jelentős társadalmi [támogatottsága](#), valamint jobboldali, nemzeti világnézeti irányultsága külpolitikai kérdésekben megkerülhetetlen tényezővé teszi – még a vele nyíltan szemben álló kormányoldal, elsősorban Donald Tusk miniszterelnök számára is. Mindez elsősorban egy jóval inkább érdekalapú, és kevésbé az európai fősodor elvárásaihoz igazodó, pragmatikusabb lengyel külpolitikát vetít előre. Nawrocki jó kapcsolatai a Trump-adminisztráció köréhez országa számára értékes manőverezési lehetőséget biztosíthatnak. Egyúttal teret nyithatnak egy óvatos, de tudatos eltávolodásra is a brüsszeli döntéshozói elit – sokszor kaotikusan ható – politikai logikájától és elvárásrendszerétől. Lengyel elemzők szerint [ez az irány](#) Nawrockit arra ösztönözheti, hogy – Donald Trump példáját követve – „kicsiben” próbáljon meg Lengyelország számára kedvező nyersanyag-kitermelési koncessziós szerződést kieszközölni Ukrajnától. Ezt a törekvést az objektív kereskedelempolitikai folyamatok is alátámasztják. A lengyel EU-elnökség ugyanis jelentős szerepet játszott abban, hogy az Európai Unió 2025 júniusától [visszaállította](#) az Ukrajnára – mint társult országra – korábban alkalmazott agrárvámokat és kvótákat.

Mivel az új elnök az emlékezetpolitika terén saját, jól bejáratott területen mozog, a következő időszakban várhatóan erőteljesebb lengyel fellépésre kerül sor Sztepan Bandera és Roman Suhevics – az OUN és az UPA egykori vezetői – [ukrajnai hőskultuszának](#) megszüntetését célzó követelésekben. Lengyel részről ugyanis

mindkettőjüket emberiség elleni bűncselekmények és népirtás elkövetőiként [tartják számon](#). Mindez szükségszerűen konfliktusokat idézhet elő, hiszen ukrán értelmezésben Bandera és Suhevics a nemzeti identitás elvitathatatlan [szimbólumai](#), az ukrán szabadságküzdő kiemelt státuszú hősei. Mindezek következtében Tusk miniszterelnök a jövőben – belpolitikai megfontolásokból, és a hatalmon maradás kényszerűsége miatt – várhatóan csak korlátozottabb formában lesz hajlandó támogatni Ukrainát.

Végezetül, bár a lengyel külpolitika orientációja várhatóan kiegyensúlyozottabbá válik Washington és Brüsszel között, továbbra is jelen maradnak azok a mélyen gyökerező geopolitikai kételyek és félelmek, amelyek régóta átszövik a lengyel politikai elit gondolkodását. Ezek mindenekelőtt arra a két kulcskérdésre összpontosulnak: vajon Nyugat-Európa, illetve az Egyesült Államok ténylegesen megvédené-e Lengyelországot egy esetleges orosz támadás esetén? Éppen ezért a lengyel külpolitikát az utóbbi időszakban egy olyan stratégia jellemzi, amely kétoldalú biztonsági garanciák megszerzésére, több ország bevonásával kötött együttműködési megállapodásokra, valamint regionális, többoldalú biztonságpolitikai konstrukciók kiépítésére irányul. Lengyelország kiemelten törekszik a balti és az észak-európai államokkal való regionális biztonságpolitikai és védelmi együttműködésre, különösen olyan integrációs keretekben, amelyek hosszú távon térségi stabilitást biztosíthatnak. Lengyelország külpolitikai törekvéseiben egyre hangsúlyosabban jelenik meg az a szándék, hogy önmagát Észak-Európa részeként pozicionálja. Ezzel párhuzamosan Varsó aktívan részt vesz a regionális együttműködések újraélesztésében és bővítésében is. Ennek jegyében nemrégiben [új lendületet kaptak](#) a weimari háromszög – Franciaország, Németország és Lengyelország – magas szintű egyeztetései. Emellett július 16-án [sor került](#) a lublini háromszög külügyminiszeri találkozájára is, amely Litvániát, Lengyelországot és Ukrainát foglalja magában. Lengyelország mára saját nemzeti ambíciószintje alapján európai biztonság- és védelempolitikai meghatározó hatalomként tekint önmagára. Ezzel összhangban egyre nagyobb önbizalommal és elhivatottsággal építi azt a politikai és társadalmi meggyőződést, hogy országának jövője elsősorban stratégiai önerőn és autonóm cselekvőképességen kell, hogy alapuljon.

STRATÉGIAI CSEND ÉS SZELEKTÍV EMLÉKEZET: UKRAJNA PREVENTÍV DIPLOMÁCIÁJA A LENGYEL EMLÉKEZÉSPOLITIKÁVAL KAPCSOLATBAN

Az ukrán fél felismerve a Volhínia-ügy mögött erősödő lengyel társadalmi dinamika jelentőségét, preventív stratégiát dolgozott ki annak kezelésére. Ennek végrehajtásában kulcsszerepet szánnak két frissen kinevezett vezetőnek: Andrij Szibiha külügyminiszternek és Mikola Tocsickij kulturális miniszternek. A lengyel oldalon tapasztalható, felerősödő emlékezetpolitikai aktivitásra reagálva az ukrán fél egyértelműen jelezte: külpolitikai vezérelyként kívánja követni a „nulla vita a szomszédokkal” (zero conflicts with neighbours) irányvonalat. Mindkét miniszter eddig következetesen és előremutatón képviselte a történelmi kérdésekben Lengyelországgal való megegyezés igényét. Egy valódi, tartós kiegyezés azonban mindeddig nem valósult meg. A számos kétoldalú találkozó, fórum és bizalmas egyeztetés ellenére végül a legkritikusabb forgatókönyv vált valóra: a lengyel Szejm hivatalosan is rögzítette az emlékezetpolitikai évfordulót. Ezzel a döntéssel a lengyel–ukrán történelmi megbékélés esélye egyelőre a bizonytalan jövőbe tolódott.

A lengyel Szejm 2025. június 4-i határozata hivatalos tiltakozást [váltott ki](#) az ukrán külügyminisztérium részéről, amely [közleményében](#) élesen bírálta a döntést. Az ukrán külügyminisztérium álláspontja szerint a „népirtás” kifejezés használata ellentétes a jószomszédi kapcsolatok szellemével, és akadályozza a történelmi megbékélést. A közlemény a múlt eseményeinek „tudományos és pártatlan” vizsgálatát sürgeti, mint a történelmi igazságtételhez vezető egyetlen legitim utat. Az ukrán fél szerint folytatni kell a megkezdett exhumálásokat – nemcsak Lengyelországban, hanem Ukrajnában is. Ezzel összhangban Kijev hangsúlyozza, hogy a fegyveres konfliktus kétoldalú jellegű volt, így a történelmi felelősség is megoszlik a felek között. A közös, jelenlegi fenyegetés pedig továbbra is Oroszország – ebben Ukrajna a történelmi viták ellenére egységes nemzetközi fellépést sürget.

A megemlékezést követő napon, 2025. július 10-én ismét külügyi tiltakozó [nyilatkozatot](#) adott ki Ukrajna, a lengyel–ukrán közös történelem tragikus fejezeteinek értelmezésével kapcsolatban. A dokumentum [szerint](#) „igazsághű, felelősségteljes és kiegyensúlyozott történelmi párbeszédre van szükség” a két ország között. A nyilatkozat külön hivatkozik az idén tavasszal újraindult exhumálásokra, amelyeket pozitív példaként említ a „konstruktív múltfeldolgozás” irányába tett közös lépésként. Az ukrán külügyi nyilatkozatból világosan kirajzolódik az a megközelítés, hogy az egykori bűnök elismerése kizárólag viszonyossági alapon képzelhető el – vagyis csak akkor, ha a másik fél is hasonló lépést tesz. A dokumentum hangsúlyozza: „nem

feledkezhetünk meg az áldozatul esett ártatlan ukrán lakosokról sem.” Ez a megfogalmazás is megerősíti az ukrán fél viszonyosságon alapuló történelmi emlékezetpolitikai szemléletét. Végül, az ukrán külügyi állásfoglalás központi üzenete szerint Oroszország a volhíniai tragédia témáját is tudatosan használja fel arra, hogy megossza a térségi államokat és gyengítse az ukrán–lengyel kapcsolatokat. Emellett az ukrán külügyi állásfoglalás arra is figyelmeztet, hogy Oroszország a jelenleg Ukrajna ellen elkövetett népirtáshoz hasonló bűncselekményeket Lengyelországban is végrehajthatna – amennyiben Ukrajna nem állítaná meg agresszióját.

[2025. június 20-án](#) és [július 9-én](#) két ukrán–lengyel „össz nemzeti” kerekasztal-beszélgetésre került sor, történészek és diplomaták részvételével. A megbeszéléseket Andrij Szibiha külügyminiszter, illetve később külügyminiszter-helyettese vezette. Ukrán részről javaslat született az [Ukrán–Lengyel Történész Fórum](#) munkájának újraindítására, azzal a céllal, hogy a két ország közötti történelmi párbeszéd intézményes keretek között folytatódhasson. Az ukrán fél jól érzékelhetően aktív tematizálással és saját, fiatal állami identitásához illeszkedő narratívaformálással reagál a számára aggasztó lengyel belpolitikai erőviszonyok átrendeződésére. Az ukrán fél proaktív kommunikációs taktikáját szolgálta a fent említett két ukrán–lengyel kerekasztal-beszélgetés is. A következő ilyen jellegű fórumot a tervek szerint 2025 augusztusának elején rendezik meg. A kerekasztalok [záróközleménye](#) szerint a találkozók legfőbb célja annak megakadályozása, hogy „az agresszor Oroszország a közös történelem bizonyos kérdéseit kihasználva éket verjen a felek közé.” Az ukrán remények szerint a történelmi feszültségek kezelése a „felelős történelmi párbeszéd” eszközével, valamint az Ukrán–Lengyel Történész Fórum tevékenységének újraindításával valósítható meg. Ennek egyik kézzelfogható eredménye lehet egy előkészületben lévő „közös, átfogó, megalapozott történelmi kiadvány”, amely a közös múlt tragikus fejezeteit kívánja bemutatni. Jól kirajzolódik az ukrán fél részéről az a jellemző taktika, amely a történelmi felelősség közvetlen kérdéséről való figyelem elterelését célozza. Ehelyett elsősorban nem a saját oldalon elkövetett visszaélésekre, hanem a szovjet NKVD által végrehajtott tömeggyilkosságok és deportálások áldozatainak emlékkállítására helyezik a hangsúlyt. Hasonló elkerülő attitűd figyelhető meg a német megszállás idején, Kelet-Galíciában – így Lembergben és Volhíniában – az UPA részéről végrehajtott, több ezer áldozatot követelő zsidóellenes pogromok esetében is. Végül, a kerekasztal záródokumentumának egyik kulcseleme a lengyel félhez intézett felszólítás volt: nem szabad megengedni, hogy a történelmi örökség átpolitizálása Oroszország befolyásolási törekvéseinek eszközévé váljon, és

meggyengítse Ukrajna támogatottságát. A dokumentum ezen üzenete burkoltan azt a feltételezést is tükrözi, hogy a lengyel belpolitikai hangsúlyeltolódások részben az orosz hibrid hadviselés hatásmechanizmusainak tudhatók be. Végezetül, a 2025. július 16-i lublini háromszög külügyminiszeri találkozóján – noha a fórum fő témája a biztonság- és védelempolitika volt – a résztvevő felek kitértek a közös történelmi emlékezet kérdésére is. A találkozót követően kiadott ukrán külügyi közlemény [hangsúlyozta](#) a hibrid fenyegetések elleni közös fellépés szükségességét, ideértve a FIMI (Külföldi Információ-manipuláció és Beavatkozás), a dezinformáció, valamint a történelmi revizionizmus elleni együttműködést. A dokumentum emellett a kulturális és humanitárius együttműködés megerősítését is sürgeti, különösen a közös történelmi örökség és az emlékezetpolitikai területeken.

A TÖRTÉNELEM TABUJÁTÓL A POSZTMODERN LENGYEL NEMZETI ÖNTUDAT ÉBREDÉSÉNEK ÚJABB GYÚJTÓPONTJÁIG

Jól látható, hogy a volhíniai mészárlás körüli lengyel–ukrán emlékezetpolitikai konfliktus kiéleződése elsősorban a lengyel belpolitikai életben gyökerező dinamikákból táplálkozik. volhíniai tragédia – amely a szocializmus idején tabutémának számított, és alig jelent meg a köztudatban – az elmúlt két évtizedben fokozatosan bekerült a lengyel közbeszédbe, és egyre hangsúlyosabb helyet foglal el a kollektív nemzeti emlékezetben. Lengyelország belpolitikai környezetében és a társadalmi tudatosodás szintjén jelenleg egyfajta emlékezetpolitikai újraértékelési folyamat zajlik.

A vita mélyebb okát – a két szomszédos nemzet egymással összeegyeztethetetlen, konfliktusokkal terhelt 20. századi nemzetépítési törekvéseit – a közösen elutasított orosz agresszió elleni ellenállás ugyan ideiglenesen háttérbe szoríthatja, de tartósan feloldani nem képes. Ebből kifolyólag a lengyel–ukrán megbékélés ügye továbbra is viszonylag törékeny alapokon nyugszik, és a belátható jövőben nem valószínű a konszolidált viszonyrendszer kialakulása ezen a téren. Lengyel részről a történelmi kérdés belpolitikai népszerűsödése – különösen Karol Nawrocki elnökké választásával párosulva – előrevetíti egy pragmatikusabb, kevésbé ideológia-központú és Brüsszellel szemben kritikusabb, ugyanakkor Washingtonhoz szorosabban illeszkedő külpolitikai irány térnyerését. Ez az elmozdulás, amelyet objektív geopolitikai folyamatok is erősítenek, a lengyel külpolitika általános kiegyensúlyozódásához vezethet. Magyarország és a magyar–lengyel kapcsolatok szempontjából ez a változás – akár már rövid távon is – kedvező hatással járhat.